

Posudek oponentky bakalářské práce

Název bakalářské práce: Žák s poruchou autistického spektra z pohledu učitele

Autorka bakalářské práce: Bc. Jana Ransdorfová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Hana Sotáková

Studentka si pro svou práci vybrala problematiku vnímání žáků s poruchou autistického spektra jejich učiteli a asistenty pedagoga. Jedná se o téma aktuální, vstřícný postoj učitelů je jedním z důležitých předpokladů úspěšného společného vzdělávání. Svou práci člení do dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části seznamuje čtenáře se základními poznatky o poruchách autistického spektra, zejména pak o dětském autismu. V praktické části popisuje výzkumný design – cíle výzkumu, výzkumné otázky, zvolenou metodologii. Následně čtenáři předkládá výzkumná data a jejich analýzu a interpretaci.

Teoretická část

V teoretické části se autorka snaží čtenáři předložit pohled na problematiku žáků s PAS a pracuje přitom aktivně s použitou odbornou literaturou. Zřejmě je však potřeba dalšího rozvoje dovedností v práci s odbornými zdroji – v tuto chvíli text působí na řadě míst nekonzistentně, jednotlivým tématům mnohdy není věnován vyvážený prostor. Např. v kapitole 2.3 o souběžném výskytu dalších obtíží autorka na mnoha odstavcích hovoří o aktuální úrovni intelektových schopností u jednotlivých žáků, v jedné větě pak dodává, že spolu s PAS bývá u dítěte často přítomna epilepsie. Přesto, že autorka v celé teoretické části hovoří o žácích s PAS, v kapitole 3.1 začíná popisovat systém podpůrných opatření obecně, nikoliv ve vztahu k žákům s PAS.

Praktická část

V praktické části autorka čtenáře provádí celým výzkumem od formulování cíle výzkumu přes výzkumné otázky po samotnou analýzu a interpretaci získaných dat. Některé výzkumné otázky jsou formulovány jako uzavřené, zároveň není patrná jejich spojitost s výzkumným cílem (např. mapování metod používaných v MŠ). V rámci představení výzkumného souboru autorka nejenom popisuje průběh jednotlivých rozhovorů a informantek, ale přidává také vlastní hodnotící komentář jejich vztahu k žákům s PAS (např. na s. 33: *„Je poznat, že ji práce baví, má pro děti s autismem pochopení...“*). Není zřejmé, na základě čeho autorka takové hodnocení provádí. V analýze získaných dat se autorka opakovaně vrací k tzv. autistické triádě a komentuje, zda její informanti dokážou popsat její prvky; samotnou triádu využívá jako důležité východisko pro náhled na výzkumné otázky týkající se projevů žáků s PAS.

Autorka popisuje, že výpovědi svých informantů kódovala, následně kódy třídila do jednotlivých kategorií. Získaná data čtenáři předkládá tak, že sleduje právě vytvořené kategorie a vystihuje jejich obsah. Přitom se však drží výpovědí jednotlivých informantek – vlastně tak setrvává na úrovni prezentace jednotlivých výroků, aniž by následně přikročila k zobecnění. Zejména u kategorií „projevy dítěte s PAS“ a „metody práce“ se nabízí otázka, jak tyto souvisí s cílem bakalářské práce a v čem přinášejí nové poznání. Autorka se snaží jednotlivá zjištění ilustrovat citacemi výpovědí informantek, na některých místech však není zřejmé, zda jde o citaci výpovědi či o parafrázi (např. výpověď Venduly na s. 42).

V empirické části, přesto, že autorka předkládá diskuzi a závěr, chybí zobecnění dosažených poznatků. I v těchto závěrečných kapitolách se totiž vrací k výpovědím jednotlivých informantek.

Formální náležitosti práce

Studentka se ve své práci opírá o pestrou škálu současných českých titulů věnujících se problematice PAS. V použitých zdrojích zcela chybí zahraniční literatura. V textu se často vyskytují gramatické a stylistické chyby, v praktické části diplomantka využívá obecnou češtinu (v kapitolách, kde prezentuje zjištění dle jednotlivých kategorií). Některé věty v textu jsou v důsledku nepřesné větné stavby nesrozumitelné (např. s. 25 – „*Důležitou součástí hledání vhodného přístupu ovlivňuje dítě samo.*“). Patrná je neobratnost v používání odborného jazyka (např. v kapitole 2.3 při vysvětlování souběžného výskytu mentálního postižení) či použití nepřesných pojmů (autorka např. hovoří o „školském pracovníkovi“, pravděpodobně však má jít o „pedagogického pracovníka“).

Otázky k obhajobě

- Z jakého důvodu hovoří autorka v teoretické části o podpůrných opatřeních obecně a ne o systému podpůrných opatření pro žáky s PAS?
- Autorka si klade za cíl popsat, jak pedagogičtí pracovníci vnímají žáky s PAS. Co chápe pod slovem „vnímají“?
- Jak souvisí mapování používaných metod (jedna z výzkumných otázek) s cílem výzkumu (vnímání žáků s PAS jejich učiteli)?
- Co autorku vedlo k tak silnému využívání konceptu „autistické triády“ při sledování výpovědí jednotlivých pedagogických pracovníků a analýze získaných dat?

Závěr a návrh hodnocení

Diplomantka se ve své práci věnuje důležitému tématu vnímání žáků se SVP jejich učiteli. Pracuje s aktuální českou literaturou, kterou využívá v teoretické části a zároveň se k ní vztahuje v diskuzi. V textu jsou patrné mnohé nedostatky (malá provázanost zjištění z odborné literatury, prozatím malá obratnost v používání odborného jazyka, analýza dat stále ještě málo zobecňující, gramatické a stylistické chyby). Diplomantka však prokázala, že rozumí principům kvalitativního výzkumu, dokáže sebrat data a učí se je analyzovat. Vzhledem k uvedenému lze práci doporučit k obhajobě.

V Praze dne 9. 9. 2018
PhDr. Barbora Lucká, Ph.D.